

Kosař, D. – Papoušková, T. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017

TOMÁŠ FRIEDEL*

Středověcí myslitelé v úctě ke starověkým autorům říkali, že vyšplhá-li trpaslík na záda obroví, vidí – navzdory svému nevelkému vzrůstu – dál než jeho velký předchůdce. V poněkud překérní situaci se ovšem ocitne autor nevida obra, kterému by bylo možno na záda vylézt. Stojí tak před dvěma možnostmi. Buď zůstane ponechán „trpasličí“ perspektivě, anebo může vylézt na záda sám sobě. Druhou cestou se vydali autoři knihy *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky* David Kosař a Tereza Papoušková. Monografii o celkovém rozsahu 100 stran totiž přibližně z poloviny tvoří obsahy děl autory již dříve publikovaných.¹ Tato skutečnost však dlužno na významu nikterak neubírá. Konečně, nejedná se o neobvyklý postup. Neobvyklým se však zdá být rozsah, a to i s přihlédnutím ke skutečnosti, že za sepsáním nestojí autor jeden, nýbrž autoři dva. Neobvyklost však nutně neznamená vadnost, a tak se můžeme do textu s chutí začít.

Jádro knihy tvoří (v prostředí Česka doposud spíše málo využívaná) kvantitativní analýza, která má osvědčit (či vyvrátit) tvrzení o tom, že tzv. Pospíšilova reforma kárného řízení se soudci (provedená zák. č. 314/2008 Sb.) přinesla zpřísnění kárného postihu soudců v porovnání s předcházející úpravou (tzv. Burešovým modelem). Analýza je – až na několik maličkostí – provedena dovedně a přehledně a představuje vskutku širokou škálu dat a jejich srovnání. Její hlavní závěr pak podle očekávání zní, že ke zpřísnění kárného postihu soudců v novém institucionálním

zakotvení (spíše) nedošlo. Jako příklad zmiňované méně dovedné maličkosti uvedme nevysvětlení kategorizace důvodů, pro které bylo kárné řízení se soudci vedeno. Autoři pracují s 1) průtahy v řízení, 2) jednáním v rozporu se soudcovskou nezávislostí a etikou, 3) přestupky soudců, 4) požitím alkoholu a 5) ostatními důvody, přičemž přinejmenším kategorie 2) by si zasloužila podrobnější popis. Bez dalšího vysvětlení totiž budí dojem jakési „druhé“ kategorie „ostatní“, neboť pod pojmy „soudcovská nezávislost“ a „soudcovská etika“ si čtenář může oprávněně představit téměř cokoli.

Za pozornost ovšem stojí i části textu nekvantitativní. Před analýzou se čtenáři dostane svižného seznámení s právní úpravou kárné odpovědnosti soudců od dob první republiky a se způsoby jejího využívání. Z nich mimo jiné plyne, že i praxi kárné odpovědnosti soudců lze považovat za indikátor (ne)sobody v zemi. Zatímco v předválečné době a době polistopadové byla odpovědnost soudců formována právě v kárných řízeních, oba režimy (téměř) totalitní si vytvořily jiné způsoby disciplinace soudců.

Po analýze autoři do úvah o kárné odpovědnosti soudců zručně zapojují i Evropský soud pro lidská práva, respektive Ústavní soud. Zatímco v případě prvně jmenovaného soudu na čtenáře větší překvapení nečeká, neboť jeho (potenciální) vliv na oblast kárného řízení se soudci zná z předcházející práce Davida Kosaře (zejména z výše citovaného textu z roku 2015²), v případě Ústavního

* Autor působí jako odborný asistent na katedře politologie a sociologie PF UK. Text vznikl v rámci programu PROGRES Q4. E-mail: friedel@prf.cuni.cz.

¹ Na což autoři upozorňují v úvodním poděkování. Jde o články KOSAŘ, D. Kárná řízení se soudci v judikatuře ESLP. *Právní rozhledy*, 2015, roč. 23, č. 19, str. 662–667 a KOSAŘ, D. – PAPOUŠKOVÁ, T. Přinesla „Pospíšilova“ reforma kárného řízení skutečně zpřísnění kárného postihu českých soudců? *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2017, roč. 25, č. 2, str. 219–240. Další práce Davida Kosaře jsou navíc v knize relativně hojně citovanými zdroji.

² V této souvislosti působí poněkud přehnaně prohlášení autorů uvedené v poděkování, kde se tvrdí, že se jedná o odlišnou podobu textu. Zdá se mi, že musí jít nezbytně o odlišnost v míře tolika kosmetické (záměna „autora“ za „autory“ apod.). Namátkou vybrané věty z textu článku se totiž zpravidla doslovně objevují i v textu kapitoly. Dodávám přitom, že samotné přetištění již vyšlého textu a jeho zařazení do širšího rámce práce nepovažují bez dalšího za pochybné. Zbytečné bych ovšem čtenáře nelákal na odlišnost.

soudu autoři vysloveně drží prst na tepu doby. Upozorňují totiž na skutečnost, že Ústavní soud v současnosti zřejmě mění svůj dlouhodobě apatický přístup k přezkumu ústavních stížností kárně odsouzených soudců a stává se aktivnějším hráčem. Vypovídají o tom alespoň tři věci z nedávné doby, které byly soudem v rozporu s předcházející praxí meritorně projednány. (Jednalo se o citlivé oblasti soudcovské literární činnosti a soudcovského komentování politické soutěže.) Potvrdí-li se tedy autory naznačená tendence, můžeme se těšit, že oblast kárné odpovědnosti soudců najde v Ústavním soudu dalšího významného účastníka diskuse.

V právním státu představuje kárná odpovědnost snad nejvýznamnější způsob, jakým lze upozorňovat na soudcovské nešvary. Zároveň však jde o způsob, jehož odvrácenou stranu představuje vždy přítomná možnost zneužití kárného řízení ve snaze vyvinout na konkrétní soudkyni či soudce nepatřičný tlak. Analýza reálného fungování (přísnosti) institucionálního nastavení kárného řízení bezpochyby představuje cenný příspěvek k tématu. Čtenáři nadto jistě ocení přehlednost, s jakou je látka zpracována, a spolu s ní i kontext, do něž je zasazena. Zejména pro budoucí autory zabývající se kárným řízením se soudci pak bude text jistě představovat záda, jež je možné využít k dalšímu rozhledu.

Jelínková, J. – Tuháček, M. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017

MICHAL JANTOŠ*

V listopadu 2017 byla nakladatelstvím Wolters Kluwer ČR, a. s., vydána publikace Jitky Jelínkové a Miloše Tuháčka zabývající se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Jedná se o publikaci komentářového typu z edice praktických komentářů.

Právo na přístup k informacím je již od dob přijetí uvedeného zákona neustále aktuálním tématem nejen v oblasti veřejné správy, nýbrž při výkonu jakékoliv státní moci. K vyřizování a posuzování jednotlivých žádostí dochází denně, a to ve značném rozsahu. Z neustálé aplikace zákona o svobodném přístupu k informacím však vychází značné množství sporných otázek, na které neustále reaguje jak judikatura, tak praxe. A právě tyto skutečnosti činí z publikací věnujících se zákonu o svobodném přístupu k informacím velmi žádanou materii. Cílem recenzované

publikace je podle autorů podat stručný, ale zároveň ucelený výklad zákona o svobodném přístupu k informacím zaměřený na praktické aspekty vyřizování žádostí, včetně správné aplikace hmotněprávních a procesních důvodů pro jejich odmítnutí.

Výklad k úvodním ustanovením zákona o svobodném přístupu k informacím je teoretičtější a je zaměřen na ústavněprávní konotace práva na přístup k informacím a jeho význam v rámci demokratické společnosti. Dále se autoři zaměřili na definice pojmů upravených v zákoně o svobodném přístupu k informacím a jeho vztahu vůči jiným právním předpisům, které upravují poskytování informací.

Následuje část, ve které jsou zjednodušeně řečeno komentovány jednotlivé důvody pro odmítnutí žádosti. U každého z upravených důvodů je podán komplexní výklad zaměřený

* Krajský úřad Moravskoslezského kraje; externí doktorand na katedře správního práva a finančního práva Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. E-mail: Jantos.Michal@seznam.cz.